

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modo in peregrinationibus seruando quoad victum comparandum. C.
IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

vita lib. 1. cap. 4. Et dum ab Ignatio, ex Vrbe etiam ad remotissimas terras mitterentur socij, inquit Ribad. eius vitæ lib. 3. cap. 5. *Imbecillus qui maximè in ambulando erat, antecedebat alios, vt quòd ille poterat, ad id se valentiores accomodarent. Ne (vt eadem de re scribit Orland. hist. Societ. libr. 3. num. 54.) valentiorum præcurrente vestigio, cogeretur imbecillior ambulare contentius. Id docuit & S. Augustinus in Plal. 90. con. 2. init. Si celeriores sunt, intueantur, quia cum tardioribus ambulant viam. Quando autem duo comites vnã viam ambulant, quorum vnus est celerior, alter tardior, in potestate celerioris est, vt cum illo ambulet tardior, non in potestate tardioris: quia si velit celerior tantum facere quantum potest, tardior illum non sequitur. Opus est ergo, vt celerior refranet celeritatem suam, & non relinquat comitem tardior.*

614. Tertium, comiti in peregrinatione exhibendum est, curatio infirmi & modus curationis: quæ ita commendat Reg. 7. *Si quis in morbum incideret, ita vt vltius progredi non posset, nec expediret ibi Religioso moram trahere, si vicinum est Collegium aut Domus Societatis, eo esse eger (si modò morbus patitur) deducendus, vt consolationi ei sit & auxilio, ego autem viribus restituto, ceptum iter ambo proseguantur.*

615. Hæc Regula initium habuit à præscripto S. P. N. Ignatij, quod describit Ribad. lib. 3. cap. 5. eius vitæ: *Dum socios ex Vrbe ad fundanda Collegia mitteret, præcipiebat, vt si quis morbo forte aliquo impeditus, prosegui iter non posset, pro morbi conditione ad breue quidem tempus reliqui omnes consisterent, sin diuturnior fore videretur, vt vnus certè remaneret, qui ad agrotum subleuandum aptissimus videretur.*

CAPVT QVARTVM.

De modo in peregrinationibus seruando, quoad victum comparandum.

616. Regula 4. præscribit, vt victus quærat per Remedicandas eleëmofynas ordinariè, vel per oblatam vltro hospitalitatis beneficentiam. Quoad mendicationem eleëmofynarum Regula 4. talis est: *Eleëmofynas simpliciter pro Christi amore petant; hoc est primum punctum Regulæ. Secundum est: Vt omni spe illa abiectâ, quam in pecuniis, & rebus creatis habere possunt, integrè verâ cum fide & ardenti amore, eam in suo Creatore ac Domino constituent. Tertium punctum est: Memores à Christo Domino Apostolos sine sacculo, & perâ missos: ipsum etiam Dominum non habuisse vbi caput reclinaret. Quartum punctum est in Regulæ 5. initio expressum: Indigentia se & penuria rerum corpori necessariarum probari exoptent.*

617. Quoad primum punctum, si eleëmofyna petenda est pro victu peregrinationis, sequitur sine pecuniâ non emendicatâ è domicilio disc-

endum esse ad peregrinationem. Et quia fieri posset, vt certò aliquo in loco tantum daretur eleëmofynæ à notis, quantum satis sit pro toto reliquo itinere, non censerem amplius petendam eleëmofynam, vbi speraretur copiosa danda: nisi fortè ad exercitium mortificationis & confusionis.

In hoc puncto nil occurrit dicendum, quàm ne erubescant Christi famuli, ad exemplum Christi, mendicare, & ad exemplum B. Virginis & Apostolorum. Quod S. Franciscus in sua fufiore Regula cap. 9. sic suis commendat: *Cum, inquit, necesse fuerit, vadant pro eleëmofynis, & non verecundentur, quia Dominus noster Iesus Christus Filius Dei viui omnipotentis, posuit faciem suam ad petram durissimam, nec verecundatus est, & fuit pauper & hospes, & vixit de eleëmofynis: ipse & Beata Virgo, & Discipuli eius. Quando facerent eis homines verecundiam, & nolent dare eis eleëmofynam, referant inde gratias Deo, quia de verecundiis recipient magnum honorem, amè Tribunal Domini nostri Iesu Christi. Ita Wadingus tom. 1. Annal. S. Francisci ad annum 1210. num. 2. pag. 54. cap. 9. §. Omnes Fratres, Et in breuiori Regula ab ipso Christo ei dictata, & coram Fratre Helia, ac sequacibus ei obfistentibus iterum sensibilibiter confirmata cap. 6. dicitur: *Domino famulantes vadant pro eleëmofyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hac est illa celsitudo altissima paupertatis, quæ vos charissimos Fratres meos, barones ac Reges Regni celorum instituit, pauperes rebus fecit, viriutibus sublimauit. Extat hæc Regula tam alibi, tum apud Wadingum loco cit. ad annum 1223. Quòd autem à Christo ipso dictata sit, ita vt quodlibet verbum, quod in ea scriptum est, à Spiritu Christi fuerit S. Francisco inspiratum, ipse Christus reuelauit S. Brigittæ Hierosolymis, vt videri potest lib. 7. Reu. S. Brigittæ cap. 20. & apud Wadingum loco cit. anno 1223. num. 8. & 13. Hæc Regula primum ab Innocentio III. approbata est, deinde ab Honorio III. anno 1223. Quod suum vel potius Christi Domini præscriptum ipse Franciscus executus est. Nam, vt ait Marianus cap. 5. §. 6. & ex eo Wadingus loco cit. anno 1210. num. 45. Primus ipse, & altoquin solus, ibat mendicatum ostentim, caterorum parcens verecundia, quos adhuc offerrebat seculi affectionibus detineri. Et cum Romam venisset, Regule confirmationem à Papa quaesturus, inuitatus ad prandium (inquit Wadingus ibidem anno 1223. num. 15.) à Cardinali protectore: non prius mensam adiit, quàm aliquot frustula panis per viciniam mendicasset, quæ deinde recumbens, ex manicis extracta reposuit, capitq; de eis comedere, & inter mensæ assistentes diuidere, qui magno pietatis affectu porrecta manducauerunt. Cum autem è mensa consurgerent, & in cubiculum secederent, subridens & amplexatus vnus Dei, inquit Cardinalis: *vt quid vir bonæ domus meæ & honori iniuriam hanc fecisti, vt mecum pransurus, alunde panis fragmenta colligeres, & in mensa reposueris?***

Respon-

Respondit: Immo verò magnum tibi honorem detulidum maiorem quam tu sis honoravi Dominum, siquidem Domino beneplacitum est in paupertate, & eam maximè que voluntaria est. Mibi itaque statui dignitatem hanc Regiam, quam pro nobis Dominus Iesus egenus factus assumpsit, ut suam nos ditaret inopià, & heredes institueret Regni celestis. nullo modo relinquere pro vsu falsarum diuitiarum ad breuissimum tempus concessit.

618. Hoc omnium maximè, inquit S. Basilii Reg. 8. fol. Similitudinis, quam cum Christo habere debemus, initium, quia ipse cum diues esset, egenus factus est propter nos. Quod ipse S. Franciscus faciebat, hoc & à suis fieri curauit. Refert eius hac de re exhortationem, & factum quoddam Wadingus loco cit. anno 1210. 45. & 46. quæ ad illustrandum hoc punctum faciunt. Congregatos enim suos Fratres in vnum, hac hortatur collatione: Carissimi Fratres & filii mei, nolite recundari ire pro eleemosyna; quia Dominus se pro nobis fecit pauperem in hoc mundo, cuius exemplo elegimus viam verissimam paupertatis. Si enim pro suo amore viam paupertatis elegimus, non debemus confundi pro eleemosyna ire. Artham celestia hereditatis erubescere, nequaquam conuenit Regni calorum hereditibus. Hac est enim hereditas nostra, quæ acquisiuit & reliquit nobis Dominus Iesus Christus, & omnibus, qui suo exemplo viuere volunt in sanctissimâ paupertate. Itē ergo confidenter & animo gaudenti pro eleemosyna cum benedictione Dei. Quibus perceptis verbis humiles Discipuli, ad Patris nutum letantes ibant per vicina loca & castra, pro amore Dei petentes, quæ iubebantur, hilarioresq; in reditu coram S. Patre conueniebant, iactantes alterutrum se plus alii pro amore Dei collegisse, ob quorum sanctam & simplicem emulationem, magnopere laetabatur S. Pater. In festu quoque præcipu, ubi opportunitas aderat, mendicare solitus erat, dicens; in sanctis pauperibus propheticum illud impleri: Panem Angelorum manducauit homo. illum sanè panem Angelorum esse dicebat, quem pro Dei petitiu amore, & beatis suggerentibus Angeli pro ipsius caritate largitam, sancta pauperas collegit ostiatim.

Quocirca huius exemplo & nos non erubescamus mendicare, præsertim cum domestica habeamus exempla. Nam primo S. P. N. Ignatius Hierosolymam iturus, viaticum ostiatim emendicauit Barcinone, vnde cum ad Caietam appulisset, & inde Romam, totum reliquū iter, etiam Hierosolymitanum, & in Hispaniâ, mendicando peregit; ut scribit Ribad. libr. 1. cap. 10. Sed antequam excessisset ex Italia pergens in Hispaniam, ut scribit Ribad. libr. 1. cap. 12. Ferrarie quicquid habuit pecuniola, scilicet quindecim sedecimque nummos argenteos pauperibus largitus est in templo, ex quo exigens, mendicare ipse & refugio cepit panem, quo eo ipso die vesceretur.

619. Sic etiam Compluri Philosophiæ dans operam, ostiatim ex more panem in victum mendicabat, etiam egenos fameque pressos, con-

quisitis vndique eleemosynis alens, ipse in Xenodochio pauperum habitans; teste Ribad. libr. 1. cap. 14. Parisiæ literis dans operam, in hospitali D. Iacobi domo manens, ostiatim victum quotidie querebat, quod ipsi vsitatum erat, & per se iucundum. Sed cum id multum impedimenti studiorum progressibus adferret, in Belgium annis singulis ibat, & ab Hispanis mercatoribus, hominibus copiosis, qui in illa Prouincia negociabantur, aliquid in sumptus pecunia corrogabat, quantum ad vitam sufficeret frugaliter sustentandam. Ita libr. 2. c. 1. Ribad.

620. Parisiis, ob infirmitatem reuersus in patriam, natiuo aëre sanitatis quæsiturus remedium, ut ad fratrem suum diuerteret, adduci nullâ ratione potuit, sed in publico hospitali, diuersatus domo, stipem ostiatim colligebat, multum repugnante fratre, qui cum coegisset Ignatium, ut inde eques, ac bene nummatus comitatusq; discederet, cum digressi comites essent, sineq; illius Prouincia ipse excessisset, equum reliquit, pedibus, pecuniâq; vacuus Pompeiopolim primum venit, sum Almazanum, Seguntum, Toletum paragrauit, ut negotia sibi data ab sociis ageret. Quibus cum illorum Parentibus ita transactis, ut ne obulum quidem, ab illis vltro etiam pecuniam liberaliter offerentibus acciperet; hac ratione Valentiam, Genuam, Bononiam venit, ubi totam ciuitatem obambulans, eleemosynamq; petens, qui teruncium, aut panis frustulum sibi darent, inuenit neminem. Hæc omnia Ribad. l. 2. cap. 5. Veneriis dum morabatur, vetere suo instituto, inquit Ribad. l. 1. c. 10, stipem cogebat.

621. Sic S. Xaerius cum Bononiam venisset, electusq; ei magna pecuniæ vis eleemosynæ nomine collata, ille ne teruncium quidem attigit, sed eam in pauperes diuisâ, ipse ostiatim sibi victum quæritabat. Turfell. libr. 1. cap. 7. vitæ eius. Idem, ut scribit Turfell. libr. 1. cap. 12. Cum in indiam proficisceretur, etsi Rex Magistratus iussisset omnia illi suppeditari, ipsiq; offerret omnia, Franciscus tamen præter centonem, seu vulgarem lacernam, ad arcenda summa hyemû frigora, paucosq; libellos, nil accepit, nauim conscendit, non alio viatico quàm Dei fiducia instructus. Et libr. 6. c. 7. describens paupertatem Xaerij Turfell. ait, victum eius tenuè semper fuisse, eumq; aut precario quæsitum, aut eleemosyna nomine vltro delatum. Immo etiam in Goano Collegio, ubi vltro omnia suppeditabant, mendicatio victuasse cibo. Nec terrâ solum sed etiam mari sine viatico & comæatu iter fecisse. In nauî verò cum iam esset Summi Pontificis Nuncius, nulla neque primariorum hominum, nec Pratoris ipsius precibus, deduci à precario victu vestituq; potuit, quippe non solum alimenta, sed etiam calceos, indusia, ceteraq; necessaria, à militibus clastariis, Christi nomine mendicare, quam à Pratore, Pratorisq; comitibus vltro accipere malebat.

622. Sic etiam socij cum Ignatio manentes Ventiis (vti in præteritis itineribus fecere teste Ribad. libr. 2. cap. 7.) bû quotidie oppidum ad victum querendum ingrediebantur, & quàm tenuissimum referrebat. Vix enim panis quantum ad vitam toleran-

dam satis esset habebant, cui si olei aut butyri paululum accessisset (quod tamen rarissimum erat) id in deliciis numerabant. Ex tribus vnus domi manebat ad panem durum, mucidumq; aqua macerandum. Ita Ribad. lib. 2. cap. 8. Inmō Venetiis cum non possent tantum panis precario acquirere, quantum necesse esset, pro tribus eorum sustentandis, etiam à vicinū pagis victum mendicare cogebantur, inquit Ribad. lib. 2. cap. 10. inquit. Vbi addit postea omnes socios, inde digressos ad varia loca victum mendicasse ostitim, vbi manebant & concionabantur. Idem Venetiis relicto Ignatio Romam euntes, vt scribit Orland. lib. 2. hist. Societ. num. 4. Faciebant iter emendicato parca cibos; tantum autem cogebant cibi, de crastino nil solliciti, quantum presens necessitas compellebat. Porro ad Adriatici maris oram, inquit idem num. 5. biduum triduumq; sine vilo serē cibo (neque enim locus vllus vbi corrogare stipem possent Rauenam vsque se obtulit) exegerunt, deficientibus prae labore viae, cibiq; desiderio corporibus, cum tamen aliorum quisque magis, quam suis incommodis auergeretur. Vide ibi plura hac de re, etiam numer. 6. 7. 8. 9. omnino legenda sunt Patribus Tertij anni ante iter. Postquam autem vniuersi socij Romam conuenire ad Ignatium Societatem fundaturi, in domum & vineam. Quirini Gurzonij recepti, ibi magnā egestate, pane in diem quæsito vivebant. Ribad. lib. 2. cap. 13. inquit.

623. Constituta iam Romæ Societate, dum socij ab Ignatio etiam in remotissimas terras mittebantur ad fundanda Collegia, mendicato vivebant, in hospitali pauperum domo, vbi eius erat copia, dormiebant, si quando vel victus ex elemosynā deesset, vel lectus, tenui aliquā pecuniolā se sustentabant, in eum ipsum finem seruata: vt auctor est Ribad. scribens lib. 3. c. 5. de missis nostris ab Ignatio ad initia Collegiorum Comimbrensis in Lusitania, & Goënsis in india Orientali.

624. Quoad secundum punctum Regulæ 4. Vt omni spe abiecta, quam in pecuniis & rebus creatis habere possunt, integrè verā cum fide, & ardenti amore, eam in suo Creatore ac Domino constituent;

Hic præscribitur Primò, vt spes in Deo collocetur loco pecuniæ & rerum creatarum.

Secundò, circumstantiæ huius spei ponantur tres: Prima, vt integrè, id est, totaliter speretur in Deo. Secunda, vt id verā cum fide fiat. Tertia, vt ardens amor Dei accedat.

Tertio, præscribuntur duo solatia & excitatio ad spem, & quòd peregrinorum Deus sit & Creator & Dominus.

625. Quoad spem; meritò sperandum est in Deo peregrinis duas ob causas: Primò, Quia promittit Deus auxilia sperantibus in se. Omittō gratiam, loquar de iis, quæ ad victum spectant. Nolite, inquit Dominus Matth. 6. 31. solliciti esse, dicentes quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur: hæc omnia adicientur vobis. Ideo S. Augustinus de Orat. Domini: Non potest, inquit,

quotidianus cibus deesse iusto, cum scriptum sit (Prou. 10.) non occidet Dominus fame animam iusti. Et iterum, iunior sui etenim senis, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius panem querens. Et cum sint Dei omnia, habenti Deum, nihil deerit, si Deus ipse non desit. Et lib. de Element. Tu Christiano, tu Dei seruo, tu bonis operibus dedito, tu Domino suo caro, aliquid existimas defuturum: an putas qui Christum pascit, à Christo ipse non pascuran putas terrena deerunt, quibus caelestia & Diuina triuuntur: vnde hæc incredula cogitatio: quid facit in domo Dei perfidum peccator? Atque ita in promissa veritatis nemo dubitet: sic homo qui esse debet, & mox addentur ei omnia, propter quem facta sunt omnia.

Præclarum hac de re Deus infudit lumen P. Balthasari Aluarez Romam ad Congreg. Procuratorum ituro, quod refert P. Ladouicus de Ponte in eius vita cap. 25. vbi omittis aliis, quæ ibi recenset, subdit: Cum magno, inquit, verborum pondere dicere solebat (P. Aluarez) excelsum & compendiosum nostrarum necessitarum, remedium esse, diligere Deum: & procurare diligenter, illi placere. Nam sic posse nos illi fidere: aded enim ipse iustos diligit, vt nolite eos esse sollicitos, aut curam habere de suis commoditatibus, sed vt totam suam curam in eum coniciant, quam ipsemet illorum Dominus gerit: Et propterea illis dixit (Matth. 6. 33.) Quærite primū regnum Dei, & hæc omnia adicientur vobis. Si quem habetis amicū aded vobis addictum, vt in vestri gratiam vestret holofero vestros famulos, eisq; splendida exhiberet conuiuia, quod dubium vobis posset superesse, an vellet ille tantundem vobis prestare si indigeretis: non certe. at hoc est, quod dixit Christus Dominus noster, (Matth. 6. 28.) Si Pater vester caelestis hliā agritariā pulchritudine vestit, vt nec Salomon in sua gloria, si fuerit cooperatus; & si auiculas ipse alii in obsequium hominis, an dubitare licebit, idem ipsum præstiturum vobis, si ed indigeritis? O modice fidei homines! ista enim animi defectio infidelium potius est propria, quam Christianorum. Scit enim Pater vester caelestis, quia his omnibus indigetis.

Secundò, sperandum in Deo, quia promissiones suas, factis & collatis auxiliis omni tempore confirmauit, Nā in Deut. 10. 8. dicitur: Deus magnus & potens amat peregrinum, & dat ei victum atque vestitum, & vt omittam alia antiquiora exempla, Primū sit Apostolorum & Discipulorum Christi, quibus ipse Dominus dixit pridie mortis suæ Luc. 22. 35. Quando missi vos sine sacculo & perā & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis, illi dixerunt nihil. Id experiantur omnes postius qui sperant in eo, & illi magis, qui magis sperat in eo, & minùs in creaturis: Sperate in eo omnis congregatio populi; ait David Plal. 61. 9. Quis enim sperauit in eo, & confusus est? Omnis locus quem calcauerit pes vester erit. Deut. 1. 24. Pes vester, inquit S. Bernard. hæc loca Scripturæ ponderans scri. in Plalm. 90. Vtique spes vestra est: & quantumcumq; illa præcesserit, obtinebit, si tamen in Deum tota figatur, vt firma sit, & non titubet. Agnouit & Plato hanc

hanc Dei erga peregrinos benevolentiam. Nā dialogo quinto de legibus scripsit: *Ad peregrinos sanctissima esse fœdera quisque cogitet. Fœrē enim omnia peregrinorum & contra peregrinos à civibus peccata. vltori Deo magis cura sunt. Nam cum peregrinus amicis cognatisq; careat, maiorem & apud Deos, & apud homines meretur misericordiam. Quare qui magis vltisici potest, (scilicet, Deus) is ad ferendum auxilium est paratior.*

Ideo quādo humana media nulla sunt, Deus miraculosè suppeditat necessaria suis Peregrinis: sic fecit Iudæis in deserto, sepiùs providendo & manna, & cothuenices, & aquam è saxo durissimo Exod. 16. num. 11. Sic pavit Eliam per coruam auem voracem 3. Reg. 17. Sic alios seruos suos sepiùs inē, & olim, & nunc, quando opus est, pascit. Ideo S. Franciscus, vti scribitur 1. par. hist. Franci. lib. 1. cap. 36. suis peregrè ituris, nullum viaticum dabat, præter illa verba Ps. 54. *Isaia super Dominam curam tuam, & ipse te emittet.* Duo aut tres sic semel missi, nil secum habebāt, nil quoque inuenire poterant, cum verò tristes eundo incederent, viderunt Angelum iuuenis specie. Quibus ille: cur ita Fratres tristes estis? responderunt: Quia nihil ad comedendum habemus. Tunc Angelus: o modicæ fidei, cur non credidistis verbis Patris vestri? & fidistis Deo? comedite: Et obtulit eis duos panes lapidissimos: in pœnam, inquit, Deus diffidentia vestra permitit, ne etiam panem inueniretis, cum nec aues sine cibo relinquat.

Quia verò S. Didacus sperabat in Domino, cum quadam die venisset cum socio ad locum, peregrinando, iussu Superiorum, nec haberet quod comederet, & inuenire non posset, inuenit in prato pulcherrimo mappam candidissimam expanam, duos quoque panes super eam positos, & duos pisces, & ad condimentum piscium ac saporem, duo mala aurea præstantia, & vinum valde suauē. Sic & nostris duobus Fratribus orante P. nostro Bernardo Realino prouidit Deus prandium & cenam cibis & potu præstantissimam, comesturis in vinea Collegij Aletini, allatam per Angelos, etsi humano modo eam ex Collegio habere potuissent, honorante Deo spem magni serui sui Realini, sub cuius superioratu non semel Deus Collegio illi, distribuo pane prouidit, repente submissis panibus ad finem matutini Examinis. Sic & in Domo Professa Romana, dum P. Vincentius Breuans obiret locum Vice Præpositi, & feriâ ferat pro collatione abstinentiæ panis deesset, miraculosè multiplicauit panem, vti ab oculato teste, socio tunc dispensatoris Laurentio Flamēnio Romæ audiui. Noui ego & alios in Societate Superiores, quibus Deus in variis Societatis domiciliis, similia beneficia præstitit, augendo miraculosè necessaria, pro sustentatione corporis. Præclara sunt huius rei exempla in vita P. Iosephi Anchieta lib. 3. p. 127. & p. 232. & lib. 2.

p. 176. fia. Cum enim à S. Vincentio octo leucis confectis, Breuiarium à socio peteret, & is illud oblitus esset, in S. Vincentio, & pro illo redire vellet, Pater fretus suā in Deum fiducia, eius sibi auxilium non defuturum, puerum redire non permisit, compendio suæ spei redimens incommodum tantum. Confecto itinere ecclesiam ingressi persolutaque de more piâ Numinis & SS. Cælituum salutatione, Patrem vident ex altari Breuiarium accipere, ex eoque debitas exoluere preces.

Sit ergo spes, vti dicit Regula, integrè fixa in Deo, habeat adiunctam fidem, quā credamus Dei verbis & promissionibus auxilia offerentibus, & amorem erga eum ostendamus, propter illum subeundo labores, & incommoda, & molestias omnes peregrinationis; succurret nobis in necessitatibus nostris, quia Creator noster est, ob quem respectum etiam aues, quæ non serunt, neque metunt, pascit. Et cum sit Dominus noster, alet seruos suos, quia diues est, & bonus est; & scit officium esse Dominorum, seruis suis domesticis suppeditare cibum, & potum & necessaria omnia.

Quoad tertium punctum, Regulæ 4. Exemplo Christi & Apostolorum confortemur ad toleranda incommoda peregrinationis. Nam cum simus Christi serui, & Apostolorum socij, eisdem Duci olim militantium, si Christus non habuit vbi reclinaret caput, si Apostoli sine saculo & pera missi sunt, ideoque multa passi, nec nos decet optare, vt tractemur melius, quin potius malè Christi & Apostolorum exemplo ad imitationem proposito.

Quoad quartum punctum, Exoptemus probari indigentia & penuria rerum corpori necessariarum. Tale desiderium erat in primis nostris Patribus, vti supra vidimus, quibus addi potest particula Epistolæ à S. Xaeruo ex Iaponia scriptæ ad socios Goanos: *Quæro vos, inquit, Fratres carissimi, vt me in agendum Deo gratis pro tanto beneficio adiuuetis. Iam singulari Dei munere Iaponiam peruenimus, vbi summa est rerum omnium inopia, quod equidem in maximâ Diuina providentia beneficiis numero. Eundem affectum in eo demonstrant literæ ex Maurica Insula ad socios Romanos scriptæ lib. 2. e. pist. 6. Terra, inquit, est aspera, & sterilis alimentorum frumento & vino caret: caro quid sit, serè incole ignorant. Nulla enim apud eos armenta, nulli greges, præter paucas admodum sues, quas mirari magis, quàm gustare licet, apris abundat; aqua dulcis magna inopia &c. Hac vobis Fratres carissimi ed scripsi, vt sciatis quantoperè hæc Insula caelestibus affluant gaudiis. Nimirum hæc omnia pericula atque incommoda Christi Domini nostri causa suscepta, thesauri sunt, caelestibus solatis refertissimi. Sic prorsus vt hæc Insulas, appositas esse credas ad lumen oculorum, pascentes animum, ex suauissimi stetus suauitate perdendum. Equidem nunquam tam liquidâ perpetuaq; animi voluptate me persusum esse memini, nec tam te-*

628.

629.

inter labores omnes, & arumnas corporis pertulisse; quamquam insulas concurarem cinctas inimicis, cultas ab amicis non fidelissimis, easdemq; omnibus vel morborum subsidiis, vel vite tuenda praesidiis atque adiumentis desituras, vt Diuina spei, quam Mauri Insula appellanda potius esse videantur. De sociis S. Ignatij Romam Venetiis missis ab eo, scribit Orland. lib. 2. num. 4. Faciebant iter suis pedibus, omni subsidio itineris spoliati: paupertas ad eos suavis erat, vt eam sine multis magnisq; incommodis, nullam ducerent.

CAPVT QVINTVM.

De modo quo peregrinatio hac obuen-
da est.

630.

Hic explicatur Regula 8.9. & 10. Nimirum, vt in hospitibus, ad quae, vel hospitalitatis titulo fuerint inuitati, vel ipsi ea elegerint, vt & in Domiciliis Societatis, si ad ea diueterint, curent. *Primò*, verbis & Religioso exemplo hospites adificatos in Domino relinquere. *Secundò*, nominatim vt sobrietatis in mensa, & modestiae in conuersatione nunquam obliuiscantur. *Tertidò*, vt de rebus aut personis aliorum Collegiorum, aut Domorum, nil loquantur, aut tractent nisi ad adificationem. Omnia haec summè necessaria, nec indigent explicatione, quia de necessitate eorum nemo dubitare potest. Et, si feruentur, maximus erit fructus peregrinationis spectans ad secundum caput fructuum supra commemoratorum, dum agerem de Fine peregrinationis. Tali enim ratione agendi cum aliis, praeter magnum meritum sic agentibus, praeter magnam opinionem de Ordinis nostri sanctimoniam, quae tali agendi modo conciliatur, valde iuuantur animae proximorum.

Idem cum S. Franciscus accepto socio, dixisset, se velle exire ad concionandum, & egressus nil dixisset vlli, sed tantum modestè per plateas incessisset, & in templo deuotè orasset, domum rediit: interrogante autem socio, cur non esset concionatus: respondit, se concionatum esse, nõ verbo sed exemplo modestiae. Rectè respondit. Nam, vt ait S. Valerianus Episcopus hom. 17. de bono Martyrij: *Cirò sedet animis quòd docetur ex-
plicit.* Est enim, inquit Clemens Alexandrinus l. 1. Pæd. cap. 1. *Exhortatoria vniuersa Religio, piusq; Dei cultus, vt qui vita hic rectè agenda, & futura desiderium menti cognate ingeneret.* Quocirca etli pij sermones adhibendi sunt, ad adificationem tamen magis persuadebunt bonae nostrae conuersationis exempla. Itaque, vt monet S. Hieronymus lib. 2. con. Iouin. *Licet sermone taceamus, habitu loquamur & gestu: habent bona exempla vocem suam.*

Ideo benè P. Petrus Faber (vti scribit P. Cösaluus in Diario S. Patris pag. 354.) verba diui-

debat, in verba verborum, verba cogitationum, & verba factorum. Per quae intelligebat, verba bonorum exemplorum, quae citius persuadent. Vt enim dixit Seneca epist. 6. *Semper amplius credunt homines oculis, quam auribus: scilicet bonis exemplis, quam pulchris verbis.* Et ita Christus Dominus tradens quatuor modos S. Terefiz, per quos eius Ordo esset conseruandus in sua puritate, quartum modum hunc dedit, vt magis docerent operibus quam verbis.

Excelluit hac in re ferè non audito exemplo noster S. P. Ignatius, de quo scribit Consaluus in citato Diario pag. 9. seu pag. 353. *Vna, inquit, ex rebus, quae in nostro Patre plus resplendebant, erat dominium passionum internarum, & motuum externarum quo adificabat, & conuincebat ad eos, qui cum eo tractabant, vt hoc solo traxerit ad Societatem personas insignes.* Hac ratione se subiecit Patri, Doctor Michael Torres comedendo aliquoties Roma cum Patre. Ita traxit Patrem Natalem, Madridium, & multos alios, sine aliis persuasionibus, tantummodo quem tenebat ad mensam in comedendo, & loquendo cum ipsis. Pondera singula. Talium concionum quotidianam occasionem, suppeditabit haec peregrinatio. Sic nostri primi Patres concionabantur in itineribus, & in diuersis locis quotidie, cum fructu spectatorum. Hinc ortum est illud dictum cuiusdam, quod instar varicini refert Orlandinus lib. 1. num. 109. dictum à quodam rusticano homine, militibus Gallis inquentibus à nostris de eorum patrijs: *Mitte, inquit, istos, qui ad Provinciam aliquam reformaturi contendunt.* Visa enim eorum modestia in incessu, in sermone, in habitu, & gestu, iudicauit tales ita probos esse & pios, vt sufficerent aliis quoque ad meliorem viuendi rationem tradu-
cendis.

Hanc quoque ob causam P. Paschasius vnus è primis sociis, vt scribit Sachinus 2. par. hist. Societ. lib. 6. num. 96. In itineribus cum ad diuersoria peruenerat, in secretam aliquem abdere se locum solebat, ac flexis genibus, aperto capite Sacerdotale Officium, ante omnia exequi solebat, tantà contentione & caritate, vt vultus ipse ardere videretur. Vide lib. 1. hist. num. 131. De Patris Alvarez cap. 25. vitæ, pag. 283. fin. in itinere dicitur: Quoniam rara praebat sanctitatis exempla, effectit Deus vt illum honorarent, ac venerarentur. Sic aliquot ex primis sociis, cum Venetiis Romam praemitterentur ab Ignatio, inquit Orland. lib. 2. num. 4. *In hospitio mendicos, in itinere viatores instruebant.* Sed inter alios hac in re excelluit P. Petrus Faber, de quo Orland. lib. 3. hist. Societ. numer. 29. scribens de ratione eius itinerum, haec habet. *Inser coniunctionem cum Deo atque calitibus, nullas praetermitterat occasiones serende pietatis. Indagabat vias omnes omnibus consulendi, & quocunque ingrediebatur, omnem sermonis occasionem intentà mente captabat, quin interpestiva se nonnunquam taciturnitatis accusans, cuius vitio*
plurima